

ANNA-MARIA ÅSTRÖM

Fritid och vardag

Budkavlen 2012 har som tema vår fritid och vår vardag. Utgångspunkten i de flesta artiklar är nutiden och då är det naturligtvis av vikt att vår nutida vardag och fritid ses i en större samhällelig kontext. Till det traditionsvetenskapliga uppdraget hör också en teori- och metodmedvetenhet. En del artiklar tar fasta på de folkloristiska och etnologiska insamlingsmetoderna och andra utgör exempel på hur dagens metoder pendlar mellan nyttjande av traditionellt insamlingsstoff, de nya medierna, dvs. den virtuella världens olika slag av texter, men även deras motsatser, det som händer på särskilda platser i den reella världen. Då är metoden deltagande observation.

Vår vardag- det är fråga om finländsk och svensk vardag – verkar att framstå som antingen något man kan ändra eller underlätta, men också något man åtminstone temporärt vill frigöra sig från, antingen med små rituella medel (som i exemplet med ”fredagsmys” i Sverige av Charlotte Hagström) eller som resor till ett annat land både reellt och på ett mentalt plan (med exemplet av firandet av Hogwatch i Wincanton i Somerset av Jakob Löfgren). Därmed framstår vardagen som något i viss mån otillfredsställande. Den rutiniserade vardagen i västvärlden är framförallt krävande på grund av ett hårt arbetstempo i yrkesvärld och skola och kraven på en hälsosam och regelbunden livsföring. Ett ytterligare inslag i artiklarna är att vardagen måste utföras med olika praktiker, t.ex. hushållning i hemmet (med exemplet marthaföreningens hushållstips av Ann-Helen Sund). I dessa praktiker finns intressanta varianter på hur vardagen kan underlättas.

I vår nutida vardag finns en ytterligare aspekt, en intim koppling till medievärlden. I fredagsmysleden, att med familjen skapa sig

en skön avkoppling i soffan framför TV med snacks och drycker, framstår både en stark betoning på gemenskap inom familjen och tydliga kollektiva drag genom att ”hela Sverige” samtidigt ser på TV, t.ex via programmet Idol. Sökandet efter gemenskap i liten grupp blir också tydlig i Hogwatchritualen, där den gemensamma faktorn både är ett fansbeteende utgående från webbsiten Discworld och ett möte mellan fansen i den resituerande festivalen. Facebookuppdateringar om fredagsmysen bryter isoleringen i familjen och när det gäller tips för vardagen finns det ett sökindex på föreningen Marthas websida.

I kontrast härtill framstår hemmafruns vardag under femtiotalet ofta som ett ensamt slit (i Lena Marander-Eklunds artikel). I artikeln diskuteras uttryckligen hur olika metoder och materialslag ger olika betoningar av hemmafruns tillvaro. Levnadsberättelser, frågelistsvar och intervjuer ger olika djup och poängteringar, där de dialogiska utgångspunkterna har stor betydelse. Artikeln är klagörande vad gäller olikheten i de etnologiska och folkloristiska kunskapsintressena. Mera indirekt framgår det i de övriga artiklarna hur frågelistsvar, enkäter, bloggar, websidor och information ur Internet och veckotidskrifter nyttjas för att få en mångsidig bild av fenomenen under lupp. Tonen och behandlingen i artiklarna är olika, strikt vetenskaplig, familjärt personlig och mera essäbetonad, allt utifrån skribentens vetenskapliga läggning. Därmed framgår också att artikelförfattandet kan vara av mycket olika art, sammanfattande, exemplifierande, djupt analyserande eller rätt och slätt presenterande.

Den starkaste kopplingen mellan materialet, vardagen och den samhälleliga situation vi befinner oss föreligger i den mest essäistiska

texten om tipsen för bemästrande av vardagen. Här dras paralleller till det konsumtions-samfund vi lever i, dess grundvalar och hur en längtan, och också informationsrik styrning, bort från det överkommersialiserade, kan få djupgående effekter på vår vardag. Med olika medel kan subjektpositionen i vardagen stärkas och vardagen bli meningsbärande i sig. Därför är det spännande att fundera över om vi de fakto igen står inför ett skiftbyte i vardagen, om nya ekologiska och hållbarhetsideologier förmår bryta den starkt kollektivistiska ständigt upptrappade vardagskonsumtionen, eller om det bara är fråga om en övergående trend. Här kan också återkopplingar till den hemfixerade hemmafrutillvaron på 1950-talet göras.

I varje fall utgör spänningarna mellan vardagen och fritiden i detta nummer ett fält som ständigt kommer att vara aktuellt i etnologin och folkloristiken. Artiklarna får ses som öppningar, genom att främmandegöra vardagliga fenomen för en stund får vi också korn på dem. Glädjande är att detta nummer också ger utrymme för en svensk etnolog utöver våra finlandssvenska forskare. Vi strävar fortsättningsvis att vara öppna för nordiska bidrag.

EVERYDAY LIFE AND LEISURE

Budkavlen 2012 has the theme of everyday life and leisure. The starting point for most of the articles is the present-day, and it is naturally of importance to our contemporary everyday life and leisure that it is seen in a larger social context. The scientific tradition also includes the task of including a theoretical and methodological awareness. Some articles focus on the folkloristic and ethnological collection methods, and others are examples of how current methods oscillate between the use of traditionally collected material, the new media forms, such as the different kinds of texts in the virtual world, and also their opposite i.e. occurrences in specific locations in the real world.

Our everyday life – and here it is a question of Finnish and Swedish everyday life - seems

to appear to be something that can either be changed or made easier, as well as something that, at least temporarily, we can free ourselves from, either by small ritual means (as in the example “Friday cosiness” in Sweden by Charlotte Hagström) or by travel to another country, both real and imagined (as in example the celebrations at Hogwatch in Wincanton in Somerset by Jakob Löfgren). Thus, the everyday appears to be something which to a certain extent is unsatisfactory. The routinized everyday life of the West is particularly challenging because of the demanding pace of work in the professional world and schools, as well as the requirements of maintaining a healthy and regular lifestyle. A further element in the articles is that everyday life must be achieved through different practical arrangements, such as housekeeping in the home (as for example in the Martha’s Association household tips by Ann-Helen Sund).

In our present every day life there is a further aspect, an intimate connection to the media world. In the tradition of ‘Friday cosiness’ the family create a pleasant relaxing atmosphere by sitting on the settee in front of the television with snacks and drinks. Thereby generating both a strong emphasis on togetherness within the family and a clearly communal feature of “the whole of Sweden” while watching TV, for example, the programme *Idol*. The search for fellowship in the form of small groups also becomes clear in the Hogwatch ritual, where the common factor is both fan behaviour on the website *Discworld*, and a meeting between the fans in the “re-situated” festival. Facebook updates on ‘Friday cosiness’ breaks the isolation of the family and, in the matter of tips for everyday life, there is a search index on the Martha’s Association’s website.

In contrast to this, a housewife’s everyday life in the fifties often appears as lonely drudgery (see Lena Marander-Eklund’s article). This article specifically discusses how different methods and various types of materials provide a range of emphases in the housewife’s existence.

Stories of experiences, questionnaire responses, and interviews provide different depth and emphasis, and the dialogic starting point has great meaning. The article gives a clarification with regard to the difference between the scientific interests of ethnology and folkloristic. More indirectly, in the other articles, can be seen the way in which questionnaire responses, surveys, blogs, websites and information on the Internet and weekly magazines are used to obtain a comprehensive picture of the phenomena under scrutiny. In addition, through the thorough investigation of the participant observation method in Sanna Lillbroända-Annala's article, concerning bus travel, this issue of *Budkavlen* can also be seen as an overview of traditional scientific methods. The tone and discussion methods in the articles are different, some rigorously scientific others more familiar, personal, and essay orientated, but all based on the author's scientific orientation. Thus it can also be seen that article writing can be an art of very different natures including: summaries, exemplifications, deep analysis, and straightforward presentations.

The strongest link between the material, everyday life, and the social situation we find ourselves in lies, in Ann-Helen Sund's text; exploring tips for mastering everyday life. Here parallels are drawn to the consumer society we live in, its foundations and the way in which a longing and also an informative steering away from over commercialisation can have profound effects on our daily lives. Through different means the subjective position in everyday life can be strengthened and everyday life can become meaningful in itself. Therefore, it is interesting to consider if, in fact, we again face a shift change in everyday life. The question is whether the new ecological and sustainability ideologies will be capable of breaking the strong collectivist and constantly escalating demands of our everyday consumption, or whether it is just a case of a passing trend. Here links can also be made to the home fixation of the lives of housewives in the 1950s.

Nevertheless, the tensions between everyday life and leisure, presented in this addition, is a field that is going to be constantly topical in ethnology and folklore. These articles may be viewed as apertures which by making the phenomenon of everyday life unfamiliar for a while also give us a glimpse of it. It is encouraging that this addition also allows space to include a Swedish ethnologist as well as our Finland-Swedish researchers. We continue to endeavour to be open to Nordic contributions.

Anna-Maria Åström